

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2024/21/-НА-СТА-ТТЗ

ТӨВ АЙМГИЙН ӨНДӨРШИРЭЭТ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2023
ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД
ХИЙСЭН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

Зуунмод 2024 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Аудитор Г.Баянжаргал

Утас: 70273204 Цахим хаяг: bayanjargalg@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.open.audit.mn

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	5
3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	10
3.1 Төлбөрийн акт	10
3.2 Албан шаардлага	10
3.3 Зөвлөмж	11
4. Санхүүгийн тайлангийн аудитад хамрагдсан байгууллагуудын санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл	12
5. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	12
5.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл	12
5.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл	12
5.3 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	13

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
СТСХ	Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ХХААГ	Хүнс хөдөө аж ахуйн газар
ХАА	Хөдөө аж ахуй
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн газар
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар
МУЕА	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582. Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

додг 03.25 № 01/243
танай _____-ны № _____-т

ТӨВ АЙМГИЙН ӨНДӨРШИРЭЭТ
СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
А.ДАВАА-ОЧИР ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Төв аймгийн Өндөрширээт сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Өндөрширээт сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Төв аймгийн Өндөрширээт сумын Засаг дарга нь аймгийн Засаг даргатай "Түүхт ой-бүтээн байгуулалт" урианы жилийн төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжүүлэхээр байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 6 чиг үүргийн 20 зорилтын хүрээнд 108 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр баталсан байна. Аймгийн Засаг даргын 2024 оны 02 дугаар сарын 19-ний өдрийн " Сумдын 2023 оны жилийн эцсийн үйл ажиллагааны үр дүнгийн тухай" А/104 тоот захирамжаар үр дүнтэй хэрэгжсэн 51 арга хэмжээ, тодорхой үр дүнд хүрсэн 44 арга хэмжээ, эрчимжүүлэх шаардлагатай 11 арга хэмжээ, хэрэгжээгүй 2 арга хэмжээтэй 86,54 хувиар биелүүлж, "В" үнэлгээтэй дүгнэгдсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь аудиторын мэргэжлийн шийдлээр тайлант хугацааны санхүүгийн тайлангийн аудитад чухал нөлөө үзүүлсэн дараах асуудлууд байна.

Төв аймгийн Өндөрширээт сумын орон нутгийн орлогод 432,064.9 мянган төгрөг орж 112,9 хувиар биелсэн боловч 5 нэр төрлийн орлого 113,895.0 мянган төгрөгөөр тасарсан, улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлогод 4,995.8 мянган төгрөг төвлөрүүлж 57,5 хувиар биелсэн бөгөөд, 1 нэр төрлийн орлого 2,005.1 мянган төгрөгөөр тасарсан байна.

G/Архив/Албан бичиг 2023/ А4

019020555

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ. Тус санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		958,104.50	1,102,349.10
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3а, 3б	404,521.40	475,882.70
33	АВЛАГА	5а, 5б, 6а, 6б	404,604.40	414,846.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	8а, 8б, 8в	148,978.70	211,620.50
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		1,062,342.40	1,281,454.00
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	12а, 12б, 12в	1,062,342.40	1,281,454.00
39200	Биет хөрөнгө		1,045,209.70	1,264,623.90
39300	Биет бус хөрөнгө	13	17,132.70	16,830.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II		2,020,446.90	2,383,803.00
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		1,000.00	1,227.10
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15а, 15б	1,000.00	1,227.10
41300	Өглөг	17а, 17б	1,000.00	1,227.10
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН		2,019,446.90	2,382,576.00
51	Засгийн газрын хувь оролцоо		2,019,446.90	2,382,576.00
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал		429,418.10	429,418.10
51200	Хуримтлагдсан үр дүн		1,392,517.20	1,755,646.20
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү		197,511.70	197,511.70
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V		2,020,446.90	2,383,803.00

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруу лга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)		5,147,911.4	2,205,584.4
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО		359,101.8	409,982.8
110	Орлогын албан татвар		143,347.8	160,706.4
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар		149,006.9	167,706.4
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		-5,659.1	-7,000.0
113	Хөрөнгийн албан татвар		127,911.0	121,509.6
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж		87,843.0	127,766.8
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	3,857,229.5	439,343.2
120	Нийтлэг татварын бус орлого		3,854,679.5	439,343.2
122	Тусламжийн орлого		2,550.0	0.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		931,580.1	1,356,258.4
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2а, 2б	1,402,688.4	1,802,093.1
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		1,149,223.4	1,348,379.2
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		1,125,531.0	1,289,681.2
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		288,590.9	448,769.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		35,882.2	55,764.5
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		360,927.0	31,818.8
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		60,772.3	52,330.4
2105	Нормативт зардал		117,149.4	81,038.9
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		48,894.8	1,928.9
2107	Томилолт, зочны зардал		5,237.9	5,070.2
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		28,227.5	4,252.7
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		179,849.0	608,707.1
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		23,692.4	58,698.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		253,464.9	453,713.9
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)		3,745,223.1	403,491.3
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН		0.0	0.0
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		5,253,468.8	40,362.2
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)		1,508,245.8	363,129.0

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/ мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,512,724.60	1,939,225.90
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	359,101.80	409,982.80
110	Орлогын албан татвар	143,347.80	160,706.40
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	149,006.90	167,706.40
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-5,659.10	-7,000.00
113	Хөрөнгийн албан татвар	127,911.00	121,509.60
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	87,843.00	127,766.80
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	3,753.20	4,858.20
1181	Газрын төлбөр	5,645.10	5,229.60
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	78,444.60	117,679.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	222,042.60	172,984.80
120	Нийтлэг татварын бус орлого	222,042.60	172,984.80
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	931,580.10	1,356,258.40
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,023,833.20	1,217,510.80
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,023,833.20	1,217,510.80
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	999,932.40	1,156,702.80
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	288,590.90	448,998.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	35,882.20	55,509.40
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	360,927.00	31,818.80
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	32,496.00	33,463.40
2105	Нормативт зардал	104,927.50	78,973.70
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	53,874.30	2,279.90
2107	Томилолт, зочны зардал	5,237.90	5,070.20
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	27,743.90	4,242.60
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	90,252.80	496,346.90
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	23,900.80	60,808.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	488,891.30	721,715.20
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	425,653.60	521,179.90
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	425,653.60	521,179.90
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	425,653.60	521,179.90
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-425,653.60	-521,179.90
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-40,384.00	-129,174.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	40,384.00	129,174.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	22,853.70	71,361.30
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	381,667.70	404,521.40
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	404,521.40	475,882.70

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	7,090,200.9	7,090,200.9
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-3,562,508.2	-3,562,508.2
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,527,692.7	3,527,692.7
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.0	0.0
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.0	0.0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.0	0.0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0.0	0.0
8	Зарласан ногдол ашиг	0.0	0.0
9	Тайлант үеийн үр дүн	1,508,245.8	1,508,245.8
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,019,446.9	2,019,446.9
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,019,446.9	2,019,446.9
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.0	0.0
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,019,446.9	2,019,446.9
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.0	0.0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.0	0.0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.0	0.0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0.0	0.0
18	Зарласан ногдол ашиг	0.0	0.0
19	Тайлант үеийн үр дүн	363,129.0	363,129.0
20	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,382,576.0	2,382,576.0

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,067,985.6	1,700,604.0
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,111,020.8	1,054,250.1
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,029,406.3	999,064.6
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	424,858.9	417,202.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	53,107.4	51,593.8
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	476,445.2	468,054.1
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	27,037.3	24,809.3
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	8,000.0	6,420.5
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	10,987.3	4,232.5
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	23,900.0	21,681.5
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	81,614.5	55,185.5
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	81,614.5	55,185.5
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	806,964.8	517,179.9
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	150,000.0	129,174.0
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,067,985.6	1,734,109.7
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	326,915.6	318,731.6
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,349,424.9	1,354,281.1
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	391,645.1	61,096.9
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.0	102,997.3
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.0	136,503.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	45,267.8	90,416.6
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	45,267.8	90,416.6
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	20,302.7	73,936.5
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	0	29,368.5
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	0	3,581.9
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	4,335.7	7,282.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	15,673.0	33,704.1
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	24,965.1	16,480.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	5,153.2	0
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	19,811.9	16,480.0
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	45,059.3	90,416.6
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	45,059.3	90,416.6
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)= (I)-(II)	(208.5)	0
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	208.5	0
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	0

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Залруулсан алдаа

Аудитаар нэгтгэсэн тайлангийн авлага, өглөгийн дансны тодруулгад 100,061.3 мянган төгрөгийн тооцоо нийлсэн байдал, өглөг, авлагын насжилттай холбоотой 2 алдаа¹ илэрснийг аудитын явцад залрууллаа.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д “жинхэнэ хэрэгжилтийн”, 5.1.4-д “үнэн зөв байх” зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн “иж бүрэн байх”, “толилуулга”, “үнэлгээ ба хуваарилалт” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу аудитын явцад залрууллаа.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэлийг харьяа байгууллага тус бүрээр энэ тайлангийн 5.1-д харуулав.

Аудитаар 125,750.1 мянган төгрөгийн 2 зөрчил² илэрсний 9,850.0 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд албан шаардлага тогтоож, 115,900.1 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд зөвлөмж өглөө.

3.1 Төлбөрийн акт

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд төлбөрийн акт тогтоогдсон зөрчил байхгүй байна.

Төлбөрийн акт тогтоогдсон зөрчлийг харьяа байгууллага тус бүрээр энэ тайлангийн санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл 5.2-д харуулав.

3.2 Албан шаардлага

Төв аймгийн ИТХ-ын 2017 оны 4 дүгээр сарын 26-ны 53 дугаар тогтоолоор 3 тээврийн хэрэгсэл, эсгийний цех, 2017 оны 12 дугаар сарын 21-ний 140 дугаар тогтоолоор агропарк худалдан борлуулж, нийт 9,850.0 мянган төгрөгийн орлогыг төсөвт төвлөрүүлээгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1-д “хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “эрх ба үүрэг”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-д “Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө” заалт болон МУЕА-ын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.1.11-д “хууль тогтоомж, гэрээ хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал” үүсэн бол албан шаардлага өгөх гэсний дагуу шийдвэрлэв.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Албан шаардлага өгөгдсөн зөрчлийг харьяа байгууллага тус бүрээр энэ тайлангийн санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл 5.2-д харуулав.

3.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

1.1.Илрүүлэлт:

Тус сум тайлант онд орон нутгийн орлого нийт дүнгээр 432.064.9 мянган төгрөг орж 112,9 хувиар биелсэн боловч 5 нэр төрлийн орлого (Суутган-2, малын тоо толгойн албан татвар, галт зэвсгийн албан татвар, үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар, хөрөнгийн орлогын албан татвар) 113.895.0 мянган төгрөгөөр тасарсан, улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлогод 4.995.8 мянган төгрөг төвлөрүүлж 57.5 хувиар биелсэн бөгөөд, 1 нэр төрлийн орлого (аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар) 2.005.1 мянган төгрөгөөр тасарсан зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1-д "Батлагдсан төсвийг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан хуваарь, төсвийн дэлгэрэнгүй хуваарилалт, төсвийн зарцуулалт болон бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг төсвийн сар, улирлын батлагдсан хуваарийн дагуу хэрэгжүүлнэ", 41.2.1-д "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

1.2.Өгсөн зөвлөмж: Бүх шатны төсвийн орлогын төлөвлөгөөг нэр төрлөөр биелүүлэх.

Зөвлөмж өгөгдсөн зөрчлийг харьяа байгууллага тус бүрээр энэ тайлангийн санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл 5.2-д харуулав.

Дээрх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д " Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ." заалтын дагуу хүргүүлж, биелэлтийг 2024 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдрийн дотор Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. Санхүүгийн тайлангийн аудитад хамрагдсан байгууллагуудын санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Зөрчилгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй				
A	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	Засаг дарга	1	1			1			
2	Засаг даргын тамгын газар	1	1				1		
3	Байгалийн нөхөн сэргээлтийн барьцаа сан	1		1					
4	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	1		1					
5	Орон нутгийн хөгжлийн сан	1		1					
6	Хоршоо хөгжүүлэх сан	1		1					
7	Эмийн эргэлтийн сан	1		1					
НИЙТ		7	2	5		1	1		

5. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

5.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/ мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
ЗД	2	100,061.3			2	100,061.3	2	100,061.3				
ЗДТГ	1	72,789.2	1	72,789.2			1	72,789.2				
ИТХ												
Дүн	3	172,850.5	1	72,789.2	2	100,061.3	3	162,111.3	0	0	0	0

5.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Засаг дарга	2	125,750.1			1	9,850.0	1	115,900.1				
ЗДТГ	5	217,704.1	1	10,463.2	1	154,000.0	3	53,240.9				
ИТХ	3	4,175.3	1	2,525.3			2	1,650.0				
ХХС	2	1,882.0	1	708.0			1	1,174.0				

Дүн	12	349,511.5	3	13,696.5	2	163,850.0	7	171,965.0			
-----	----	-----------	---	----------	---	-----------	---	-----------	--	--	--

5.3 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
ОНХС	1	938,529.1					1	938,529.1
Дүн	1	938,529.1					1	938,529.1
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн								
Дүн								
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн	1	938,529.1					1	938,529.1